

WYMAGANIA EDUKACYJNE Z JĘZYKA POLSKIEGO

KLASA IV SZKOŁY PODSTAWOWEJ

obowiązujące od roku szkolnego 2026/2027

I. Podstawa opracowania

Wymagania edukacyjne opracowano na podstawie:

Rozporządzenia Ministra Edukacji z dnia 11 marca 2026 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, Dz.U. z 2026 r. poz. 378.

podstawy programowej języka polskiego dla II etapu edukacyjnego, obejmującego klasy IV–VIII;

programu nauczania języka polskiego przyjętego do realizacji w szkole;

zasad oceniania obowiązujących w szkole.

Wymagania dla klasy IV stanowią uszczegółowienie wymagań określonych w podstawie programowej dla klas IV–VI. Uwzględniają możliwości rozwojowe uczniów rozpoczynających II etap edukacyjny.

II. Główne cele kształcenia

Uczeń klasy IV:

komunikuje się w sposób jasny, kulturalny i adekwatny do sytuacji;

słucha ze zrozumieniem i potrafi odtworzyć najważniejsze informacje z wypowiedzi;

czyta teksty literackie, użytkowe, informacyjne i medialne ze zrozumieniem;

rozpoznaje podstawowe elementy świata przedstawionego i potrafi o nich mówić;

wyraża własne zdanie i potrafi je uzasadnić;

tworzy uporządkowane wypowiedzi ustne i pisemne;

rozwija zasób słownictwa i świadomość językową;
stosuje podstawowe zasady ortografii i interpunkcji;
korzysta z różnych źródeł informacji i uczy się oceniać ich wiarygodność;
bezpiecznie i odpowiedzialnie korzysta z mediów oraz narzędzi cyfrowych;
rozwija zainteresowania czytelnicze;
dostrzega wartości obecne w literaturze i innych tekstach kultury;
rozwija umiejętność współpracy, dialogu, empatii i autorefleksji;
uczestniczy w kulturze i poznaje jej lokalny, narodowy i uniwersalny wymiar.

III. WYMAGANIA EDUKACYJNE – OBSZARY KSZTAŁCENIA

1. KOMUNIKACJA

Uczeń powinien:

słuchać wypowiedzi innych osób z uwagą;
przestrzegać zasad prowadzenia rozmowy;
czekać na swoją kolej wypowiedzi;
zadawać pytania związane z tematem rozmowy;
odpowiadać na pytania w sposób rzeczowy;
formułować krótkie, logiczne i zrozumiałe wypowiedzi;
dostosowywać sposób wyrażania się do rozmówcy i sytuacji;
rozpoznawać sytuacje oficjalne i nieoficjalne;
stosować odpowiednie formy grzecznościowe;
wyrażać swoje emocje, potrzeby i opinie w sposób akceptowalny społecznie;
aktywnie słuchać rozmówcy;
rozpoznawać podstawowe znaczenie gestu, mimiki, tonu głosu i postawy ciała;
współpracować podczas rozmowy, pracy w parach i pracy grupowej;
respektować odmienne zdanie innych osób;
uczestniczyć w dyskusji na prosty, znany temat;

podejmować próbę uzasadnienia własnego stanowiska;

rozpoznawać sytuacje, w których wypowiedź może być krzywdząca, agresywna lub manipulacyjna;

stosować zasady kultury języka także w komunikacji cyfrowej.

Wymagania podstawowe:

Uczeń potrafi przekazać prostą informację, odpowiedzieć na pytanie, zadać pytanie, opowiedzieć o własnych doświadczeniach i uczestniczyć w rozmowie zgodnie z podstawowymi zasadami komunikacji.

Wymagania rozszerzone:

Uczeń wypowiada się samodzielnie, logicznie i adekwatnie do sytuacji, rozwija swoje wypowiedzi, uzasadnia opinie i aktywnie uczestniczy w rozmowie.

2. ODBIÓR TEKSTÓW KULTURY

Czytanie i rozumienie tekstów

Uczeń:

czyta tekst cicho i głośno;

określa ogólny sens przeczytanego tekstu;

wyszukuje w tekście informacje podane wprost;

wyciąga proste wnioski na podstawie tekstu;

określa temat tekstu;

rozpoznaje najważniejsze informacje;

odróżnia informacje istotne od mniej istotnych;

określa nastrój utworu;

rozpoznaje znaczenie dosłowne i niedosłowne;

korzysta z kontekstu w celu ustalenia znaczenia nieznanego słowa;
formułuje własne wrażenia po lekturze;
przedstawia własne rozumienie tekstu;
uzasadnia swoją opinię, odwołując się do tekstu;
porównuje doświadczenia bohaterów z własnymi doświadczeniami;
dostrzega wartości obecne w utworze;
ocenia postępowanie bohaterów i uzasadnia ocenę.

Analiza utworu literackiego

Uczeń:

rozpoznaje elementy świata przedstawionego;
wskazuje czas i miejsce wydarzeń;
wymienia bohaterów;
odróżnia bohaterów głównych od drugoplanowych;
określa podstawowe cechy bohaterów;
porządkuje wydarzenia;
rozpoznaje wydarzenia najważniejsze;
wskazuje przyczynę i skutek wydarzeń;
rozpoznaje narratora;
odróżnia narrację pierwszoosobową od trzecioosobowej;
odróżnia dialog od monologu;
rozpoznaje fikcję literacką;
odróżnia elementy realistyczne od fantastycznych;
rozpoznaje podstawowe gatunki: baśń, legendę, bajkę, mit, opowiadanie i powieść;
rozpoznaje podstawowe odmiany powieści, np. przygodową i fantasy;

rozpoznaje podstawowe środki stylistyczne;
określa ich znaczenie lub funkcję w tekście;
rozpoznaje wers, strofę, rym i rytm;
podejmuje próbę interpretacji krótkiego utworu poetyckiego.

Teksty kultury

Uczeń:

rozpoznaje podstawowe elementy filmu i spektaklu teatralnego;
dostrzega rolę aktora, reżysera, scenografii, kostiumu, charakteryzacji, muzyki i rekwizytów;
rozumie pojęcie adaptacji;
wskazuje podstawowe różnice między książką a jej adaptacją;
interpretuje prosty obraz, ilustrację, fotografię lub komiks;
dostrzega związki między literaturą, filmem, teatrem, muzyką i sztukami plastycznymi;
formułuje własną opinię o poznanym tekście kultury.

3. ŚWIADOMOŚĆ JĘZYKA

Fleksja i części mowy

Uczeń:

rozpoznaje rzeczownik, czasownik, przymiotnik, liczebnik, zaimek, przysłówki, przysłówek, spójnik, partykułę i wykrzyknik;
odróżnia części mowy odmienne od nieodmiennych;
określa podstawowe formy gramatyczne poznanych części mowy;
rozpoznaje liczbę i rodzaj rzeczownika;
odmienia rzeczowniki przez przypadki;

rozpoznaje osobę, liczbę, czas i rodzaj czasownika w zakresie poznanym na lekcjach;
rozpoznaje czasowniki dokonane i niedokonane na prostych przykładach;
rozpoznaje i poprawnie stosuje podstawowe formy czasowników;
odmienia przymiotniki;
określa stopień przymiotnika;
rozpoznaje podstawowe funkcje zaimków;
stosuje poprawne formy gramatyczne wyrazów.

Składnia

Uczeń:

rozpoznaje zdanie i równoważnik zdania;
rozpoznaje zdania oznajmujące, pytające i rozkazujące;
rozpoznaje podmiot i orzeczenie;
rozpoznaje przydawkę, dopełnienie i okolicznik;
rozpoznaje zdanie pojedyncze;
rozpoznaje podstawowe typy zdań złożonych;
rozpoznaje związki wyrazów w zdaniu;
przekształca proste konstrukcje składniowe;
buduje poprawne zdania;
stosuje różne typy zdań w zależności od celu wypowiedzi.

Słownictwo i kultura języka

Uczeń:

rozpoznaje wyrazy bliskoznaczne i przeciwstawne;

rozpoznaje wyrazy wieloznaczne;
rozumie dosłowne i przenośne znaczenie wyrazów;
rozpoznaje i wyjaśnia podstawowe związki frazeologiczne;
rozpoznaje słownictwo neutralne i wartościujące;
poszerza zasób słownictwa;
unika niepotrzebnych powtórzeń;
dostosowuje styl wypowiedzi do sytuacji;
rozdziela język mówiony i pisany;
rozdziela styl oficjalny i nieoficjalny;
stosuje zasady etykiety językowej.

Fonetyka i wymowa

Uczeń:

rozpoznaje głoskę, literę i sylabę;
dzieli wyrazy na sylaby;
rozpoznaje samogłoski i spółgłoski;
stosuje podstawowe zasady akcentowania;
czyta z poprawną intonacją;
dostosowuje tempo, siłę i barwę głosu do sytuacji.

Ortografia i interpunkcja

Uczeń:

stosuje poznane zasady ortograficzne;

poprawnie zapisuje wyrazy poznane na lekcjach;
korzysta ze słownika ortograficznego;
poprawia własne błędy;
stosuje kropkę, przecinek, znak zapytania i wykrzyknik;
stosuje cudzysłów w poznanych sytuacjach;
stosuje dwukropkę, średnik i nawias w zakresie poznanych zasad;
poprawnie zapisuje dialog;
stosuje wielką i małą literę zgodnie z poznanymi zasadami.

4. TWORZENIE WYPOWIEDZI

Mówienie

Uczeń:

wypowiada się na temat;
buduje wypowiedź składającą się z logicznie powiązanych zdań;
zachowuje kolejność przedstawianych informacji;
opowiada o wydarzeniach;
opisuje osoby, przedmioty, miejsca i sytuacje;
opisuje swoje przeżycia i emocje;
przedstawia własną opinię;
uzasadnia własne zdanie prostymi argumentami;
opowiada o przeczytanym tekście;
przedstawia najważniejsze informacje z tekstu;
wygłasza przygotowaną wypowiedź;
recytuje krótki utwór;
stosuje odpowiednią intonację, tempo, pauzy i dykcję.

Pisanie

Uczeń tworzy poprawne, spójne i uporządkowane wypowiedzi w formach:

dialogu;

opowiadania;

opisu;

listu;

sprawozdania;

zaproszenia;

ogłoszenia;

podziękowania;

życzeń;

dedykacji;

notatki;

instrukcji;

krótkiej wypowiedzi argumentacyjnej;

pamiętnika – w zakresie realizowanym w programie klasy IV.

Uczeń:

dostosowuje formę wypowiedzi do polecenia;

zachowuje właściwą kompozycję;

stosuje akapity;

tworzy plan wypowiedzi;

zachowuje logiczną kolejność informacji;

dobiera słownictwo odpowiednie do tematu;
stosuje poznane środki stylistyczne;
unika powtórzeń;
dba o poprawność językową, ortograficzną i interpunkcyjną;
dokonuje samodzielnej korekty tekstu;
korzysta z informacji zwrotnej i poprawia własną pracę.

5. AUTOREFLEKSJA I BUDOWANIE TOŻSAMOŚCI

Uczeń:

rozpoznaje i nazywa podstawowe emocje;
potrafi powiedzieć, co jest dla niego ważne;
dostrzega swoje mocne strony;
podejmuje próbę określenia obszarów wymagających dalszej pracy;
potrafi dokonać prostej samooceny;
przyjmuje informację zwrotną;
wyciąga wnioski z własnych błędów;
rozumie znaczenie współpracy;
respektuje różnice między ludźmi;
okazuje szacunek innym osobom;
rozumie znaczenie rodziny, klasy, szkoły i społeczności lokalnej;
dostrzega znaczenie wartości, takich jak szacunek, odpowiedzialność, przyjaźń, uczciwość, empatia i solidarność;
podejmuje refleksję nad relacją człowieka z przyrodą;
dostrzega znaczenie kultury i literatury dla budowania tożsamości;
podejmuje działania twórcze i społeczne.

6. EDUKACJA MEDIALNA

Uczeń:

rozpoznaje podstawowe rodzaje przekazów medialnych;
rozróżnia informację, opinię i reklamę;
wskazuje nadawcę i odbiorcę komunikatu;
rozpoznaje podstawowy cel przekazu;
dostrzega, że sposób przedstawienia informacji może wpływać na jej odbiór;
rozpoznaje proste przykłady manipulacji;
potrafi wskazać sygnały świadczące o tym, że informacja może być niewiarygodna;
korzysta z więcej niż jednego źródła informacji;
porównuje informacje pochodzące z różnych źródeł;
korzysta ze słowników, encyklopedii, bibliotek i bezpiecznych zasobów internetowych;
zna podstawowe zasady higieny cyfrowej;
stosuje zasady kulturalnej komunikacji w Internecie;
respektuje prawa autorskie;
podaje źródło wykorzystanej informacji;
rozumie, że treści wygenerowane przez narzędzia sztucznej inteligencji mogą zawierać błędy;
korzystając z narzędzi AI, sprawdza uzyskane informacje w innych źródłach;
nie przedstawia cudzej pracy jako własnej;
korzysta z technologii w sposób bezpieczny, odpowiedzialny i celowy.

7. PRAKTYKI LEKTUROWE

Uczeń:

wybiera książki zgodnie ze swoimi zainteresowaniami;
potrafi uzasadnić wybór lektury;
planuje czytanie dłuższego tekstu;
prowadzi prostą notatkę z lektury;
dzieli się wrażeniami z przeczytanego utworu;
wskazuje ulubione fragmenty;
potrafi przedstawić bohatera;
charakteryzuje postać na podstawie tekstu;
wskazuje najważniejsze wydarzenia;
określa problematykę utworu na poziomie dostosowanym do wieku;
wskazuje wartości obecne w utworze;
porównuje zachowania bohaterów;
uzasadnia własną ocenę postępowania bohatera;
korzysta z biblioteki;
zna podstawowe zasady korzystania z katalogów i zasobów bibliotecznych;
sięga po książki spoza obowiązkowego zestawu.

W ciągu roku uczeń powinien przeczytać co najmniej 4 dłuższe teksty literackie dla dzieci i młodzieży, przy czym ich wybór może być dokonywany wspólnie przez nauczyciela i uczniów. Podstawa programowa wskazuje również na pracę z Biblią, mitami, baśniami, legendami, krótszymi tekstami literackimi oraz tekstami kultury, m.in. filmem, teatrem, malarstwem, muzyką i komiksem.

IV. WYMAGANIA NA POSZCZEGÓLNE OCENY

Ocena celująca – 6

Uczeń:

w pełni i samodzielnie opanował wiadomości i umiejętności przewidziane dla klasy IV;
sprawnie wykorzystuje wiedzę w nowych i nietypowych sytuacjach;

czyta ze zrozumieniem i samodzielnie interpretuje teksty;
formułuje pogłębione, logiczne i oryginalne wypowiedzi;
samodzielnie uzasadnia swoje stanowisko;
świadomie dobiera środki językowe;
tworzy bardzo dobrze skomponowane wypowiedzi ustne i pisemne;
wykazuje wysoką kulturę języka;
bardzo dobrze radzi sobie z korektą własnych prac;
samodzielnie korzysta z różnych źródeł informacji;
krytycznie ocenia informacje znalezione w Internecie;
świadomie i odpowiedzialnie korzysta z narzędzi cyfrowych i AI;
wykazuje zainteresowanie literaturą i kulturą;
podejmuje dodatkowe działania twórcze, czytelnicze, projektowe lub konkursowe;
potrafi twórczo wykorzystać zdobytą wiedzę.

Ocena bardzo dobra – 5

Uczeń:

bardzo dobrze opanował wiadomości i umiejętności przewidziane dla klasy IV;
samodzielnie analizuje teksty;
poprawnie określa temat, problematykę i najważniejsze elementy utworu;
sprawnie rozpoznaje poznane środki stylistyczne i pojęcia językowe;
tworzy spójne, logiczne i uporządkowane wypowiedzi;
poprawnie stosuje poznane formy wypowiedzi;
samodzielnie poprawia większość błędów;
sprawnie stosuje zasady ortografii i interpunkcji;
aktywnie uczestniczy w rozmowie i dyskusji;

potrafi uzasadnić swoje zdanie;
odpowiedzialnie korzysta ze źródeł informacji;
wykazuje zainteresowanie lekturą.

Ocena dobra – 4

Uczeń:

dobrze opanował większość wiadomości i umiejętności;
rozumie czytane teksty i potrafi wskazać ich najważniejsze elementy;
rozpoznaje podstawowe gatunki i środki stylistyczne;
poprawnie wykonuje typowe zadania;
tworzy logiczne wypowiedzi ustne i pisemne;
zna i stosuje podstawowe zasady tworzenia poszczególnych form wypowiedzi;
popętnia błędy, ale potrafi je z pomocą nauczyciela poprawić;
stosuje poznane zasady ortograficzne i interpunkcyjne;
potrafi przedstawić własną opinię i w prosty sposób ją uzasadnić;
korzysta z podstawowych źródeł informacji.

Ocena dostateczna – 3

Uczeń:

opanował podstawowe wiadomości i umiejętności;
z pomocą nauczyciela rozumie główny sens tekstu;
potrafi wskazać podstawowe elementy świata przedstawionego;
rozpoznaje najważniejsze poznane części mowy i części zdania;

wykonuje typowe zadania według poznanego schematu;

tworzy krótkie wypowiedzi ustne i pisemne;

zachowuje podstawową kompozycję wypowiedzi;

zna podstawowe zasady ortografii i interpunkcji;

korzysta ze słownika i innych pomocy;

podejmuje próby uzasadniania własnego zdania;

przy wsparciu nauczyciela poprawia swoje błędy.

Ocena dopuszczająca – 2

Uczeń:

opanował wiadomości i umiejętności konieczne do dalszego kształcenia;

przy znacznym wsparciu nauczyciela odczytuje podstawowe informacje z tekstu;

potrafi wskazać podstawowych bohaterów i najważniejsze wydarzenia;

rozpoznaje niektóre podstawowe pojęcia językowe;

tworzy bardzo krótkie wypowiedzi ustne i pisemne;

wykonuje proste zadania według instrukcji;

podejmuje próby poprawnego stosowania zasad ortograficznych;

korzysta z pomocy nauczyciela, słowników i materiałów dydaktycznych;

podejmuje pracę nad poprawą swoich umiejętności;

czyta lektury i teksty wskazane przez nauczyciela w zakresie umożliwiającym uczestniczenie w zajęciach.

Ocena niedostateczna – 1

Uczeń:

nie opanował wiadomości i umiejętności koniecznych do dalszego kształcenia;

nie rozumie podstawowych informacji zawartych w prostych tekstach, nawet przy pomocy nauczyciela;

nie podejmuje systematycznej pracy nad uzupełnianiem braków;

nie potrafi wykonać podstawowych zadań przewidzianych dla klasy IV;

nie tworzy komunikatywnych, nawet bardzo krótkich wypowiedzi;

nie korzysta z udzielanej pomocy;

nie wykazuje postępów mimo podejmowanych przez nauczyciela działań wspierających.

V. KRYTERIA OCENIANIA WYPOWIEDZI PISEMNYCH

Przy ocenianiu wypowiedzi pisemnej bierze się pod uwagę:

zgodność z tematem i poleceniem;

realizację wymaganej formy;

kompozycję i logiczne uporządkowanie;

spójność tekstu;

rozwinięcie treści;

dobór słownictwa;

poprawność językową;

ortografię;

interpunkcję;

estetykę i czytelność zapisu;

samodzielność pracy.

W przypadku prac twórczych uwzględnia się również pomysłowość, oryginalność i funkcjonalne wykorzystanie środków językowych.

VI. KRYTERIA OCENIANIA ODPOWIEDZI USTNYCH

Oceniając wypowiedź ustną, nauczyciel uwzględnia:

zgodność z tematem;

poprawność merytoryczną;

samodzielność;

logiczne uporządkowanie wypowiedzi;

komunikatywność;

bogactwo słownictwa;

poprawność językową;

kulturę wypowiedzi;

umiejętność słuchania rozmówcy;

umiejętność reagowania na pytania;

stosowanie odpowiedniej intonacji, tempa i siły głosu;

umiejętność uzasadnienia własnego stanowiska.

VII. ZASADY PRACY Z BŁĘDEM

Błąd traktowany jest jako element procesu uczenia się. Uczeń powinien mieć możliwość:

zauważenia błędu;

poznania jego przyczyny;

poprawienia błędnej odpowiedzi;

ponownego wykonania zadania;

wykorzystania informacji zwrotnej w kolejnych pracach.

Szczególną uwagę zwraca się na rozwijanie samodzielności ucznia w zakresie sprawdzania i poprawiania własnych wypowiedzi.

VIII. DOSTOSOWANIE WYMAGAŃ

Wymagania edukacyjne dostosowuje się do indywidualnych potrzeb psychofizycznych i edukacyjnych ucznia zgodnie z obowiązującymi przepisami oraz zaleceniami zawartymi w opinii lub orzeczeniu poradni psychologiczno-pedagogicznej.

Dostosowanie może dotyczyć w szczególności:

ilości i stopnia trudności materiału;

czasu przeznaczonego na wykonanie zadania;

sposobu formułowania poleceń;

formy odpowiedzi;

zakresu pracy pisemnej;

sposobu sprawdzania wiadomości;

wykorzystania pomocy dydaktycznych;

sposobu oceniania błędów wynikających ze specyficznych trudności w uczeniu się.

Dostosowanie wymagań nie oznacza obniżenia celów kształcenia, lecz dostosowanie sposobu ich osiągania i sprawdzania do możliwości ucznia.

IX. ZASADY OGÓLNE

Ocenianie służy wspieraniu rozwoju ucznia oraz rozpoznawaniu jego postępów.

Przy ocenianiu uwzględnia się zarówno poziom osiągnięć, jak i postęp ucznia.

Uczeń powinien otrzymywać informację zwrotną wskazującą, co wykonuje poprawnie, co wymaga poprawy i jak może tę poprawę osiągnąć.

Wymagania mogą być modyfikowane w zależności od programu nauczania, organizacji pracy szkoły oraz potrzeb danego zespołu klasowego.

Szczegółowe formy i częstotliwość sprawdzania osiągnięć uczniów określają zasady oceniania obowiązujące w szkole.

Ocenie podlegają przede wszystkim wiadomości i umiejętności wynikające z realizowanego programu nauczania oraz podstawy programowej.

X. INFORMACJA DLA UCZNIA – W SKRÓCIE

Na języku polskim w klasie IV będziesz uczyć się:

dobrze czytać i rozumieć teksty;

mówić jasno i kulturalnie;

słuchać innych i prowadzić rozmowę;

pisać opowiadania, opisy, listy, zaproszenia, ogłoszenia i inne teksty;

poprawnie używać języka polskiego;

stosować zasady ortografii i interpunkcji;

poznawać literaturę, film, teatr, komiks, malarstwo i inne teksty kultury;

poznawać części mowy i podstawy składni;

rozwijać słownictwo;

korzystać ze słowników, biblioteki i Internetu;

sprawdzać, czy informacje znalezione w sieci są wiarygodne;

bezpiecznie korzystać z mediów i narzędzi sztucznej inteligencji;

czytać książki i odkrywać własne zainteresowania;

wyrażać własne zdanie i uzasadniać je;

współpracować z innymi;

poznawać siebie, swoje emocje, wartości i zainteresowania.

Najważniejszym celem jest nie tylko znajomość pojęć, ale umiejętność praktycznego posługiwania się językiem polskim – w rozmowie, czytaniu, pisaniu, odbiorze kultury i codziennym życiu.